

Институтът за литература – БАН и Сектор "Детска литература"

към Столична библиотека организират

Национална научна конференция

2 + 3 =

"Детството - креативност и спонтанност."

Дора Габе - 130 г.,

Елисавета Багряна - 125 г.,

Калина Малина - 120 г.,

Никола Фурнаджиев - 115 г.,

Лъчезар Станчев - 110 г."

11 юни, 9.30 ч. Американски център при Столична библиотека,
пл. Славейков 4А.

Откровението на малките у Елин Пелин и Елисавета Багряна изпитано от Лъчезар Станчев

Представянето чистосърдечно на детските желания и усещания, тълкувано като откровение, е висока цел за всеки автор на творби за малките. "Откровението на Исуса Христа, което Му даде Бог, за да покаже на слугите Си онова, което има да стане скоро; а Христос прати та го яви чрез ангела Си на Своя слуга Иоан." – това е началото на книгата "Апокалипсис" или "Откровение на Иоан" от Библията. От този цитат личи, че откровението е насочено към "прогноза" за бъдещето.

Нека отворим стихотворението "Вълшебната касичка" от Елисавета Багряна посветено на откровението – прогноза за бъдещето в живота чрез мечтаното от мало и голямо забогатяване:

Тази касичка чудесна
татко ми я подари –
да събирам в нея лесно
аз спестените пари...

През морета и пустини,
ще изходя целий свят,
ще се върна след години
учен, знатен и богат.

Само четири куплета са
отпечатани в новото издание „1943

Антология за деца", 2018 г., изд. "Просвета – София" със съставители на основата на музеен архив Р. Пашалийска и П. Величков. Оригиналът на това стихотворение е с 8 куплета и е публикуван в "Търкулната годинка" (1931). Нека потърсим причината за тази странна промяна – откритие от тип съкращение.

"Все повече ме смайва впечатлението, че истинската болест на нашето време не е нито комунизмът, нито капитализмът, нито тероризмът, нито каквито и да са революционни и контрареволюционни евангелия, а главно (може би дори единствено) това мръсничко, подличко, егоистично добре маскирано, добре гарнирано чувство да си осигуриш твоето живоране, като се присламчиш към някой октопод, който има нужда от тебе да му чистиш пипалата" (с. 224, писмо датирано 18-22.02. 1977, публикувано в сборника с документи "Аз съм той", 1999). <https://www.facebook.com/todor.abazov/posts/10200164250306826> – това е откритие на писателя Георги Марков (след 10-годишна емиграция и радио-журналистика в BBC в Лондон) в писмо "за октоподите", непрочетено по радиото.

Дали тази диагноза за фаталното въздействие на управляващите октоподи трябва да бъде отправна точка при проучването на литературата от миналото?

В предговора към антологията Румяна Пашалийска представя литературата за малките чрез критичен поглед (дори нелогичен) към периода на социалистическия октопод и прави откровено възхваляване за предходния монархически октопод. И тук се появява изненадата. В действителност, съкращението в публикуваното стихотворение се дължи не на литературни, а на политически монархически октоподни причини. Нека да усетим очарователното детско откровение в непоказания в антологията оригинален фатално изчезнал куплет от 1931 г.:

Във Америка ще ида,
дето всеки бил богат –
всички чудеса да видя
в тоя нов и чуден свят.

Монархическият октопод по онова време 1943 г. е противник на Америка и това се отразило в литературата и за съжаление стихотворението е съкратено на половина. Известно е, че активните писатели помагали за реализиранията на политиката на монархическия октопод не са се радвали на успех във времето на социалистическия октопод.

Силно трябва да поздравим съставителите (откриватели на архива и инициатори на отпечатването сега) за усилията за възраждането на тази останала съхранена, но до сега неотпечатана антология, защото са

изявили пъстрата картина в литературата от едно трагично отминало време, за което предговорът на Пашалийска дава обобщаваща оценка:

"Сред авторите на запазените стихотворения, разкази, приказки, гатанки, пиески виждаме такива първенци на националната ни словесност като Дора Габе, Ангел Каралийчев, Елисавета Багряна, Асен Разцветников, Никола Фурнаджиев, Лъчезар Станчев, Емил Коралов, Калина Малина, оставили класически ценности в нашата детска литература. Тук намират място и по-малко известни или напълно забравени творци, като Змей Горянин, Яна Язова, Йордан Стубел, Санда Йовчева, Христина Стоянова, Вера Бояджиева-Фол, Евдокия Обрешкова, Иван Карановски, Асен Калоянов, Богдан Овесянин, Никола Никитов, Славчо Ангелов, Панчо Михайлов, Ненчо Савов, Симеон Маринов и много други."

Особено откритие на тази антология е, че чрез нея могат лесно да се сравнят постиженията на различни творци и да се види колко българската литература за деца е успяла да превъзмогне влиянието на управляващите октоподи.

С антиамериканизма Лъчезар Станчев се сблъсква чрез романа си за деца "Борба под земята" издаден в 1938 г. с герой американски инженер в България. Този роман е преиздаден в 1949 г. и след това забравен поради октоподното влияние.

Известни са разсъжденията на Елин Пелин за писането от "Как пиша?" (Беседа на Елин Пелин с писатели, по инициатива на Ст. Ц. Даскалов, със съдействието на Лъчезар Станчев, 1949 г.):

"...когато аз почнах да пиша за децата, пишеше и Ран Босилек, и Чичо Стоян. Но аз ги пишех тия работи, как да ви кажа... трябваше да се живее някак си.....Обаче бяха много популярни моите стихове между децата."

Лъчезар Станчев също не пропуска темата за финансирането на литературата за деца и като редактор на в. "Весела дружина" (15 г. заедно с брат си Емил Коралов), дори римува своето име Лъчезар с мечтата за хонорар, в специално писмо на тази тема от 1937-ма година. Той кани приятеля Тодор Харманджиев да подготви творби за деца с думите: "Изглежда, че тази годишнина Пета на "Весела дружина" ще се организираме по-добре и ще може и да се плаща хонорар. Много здраве Лъчезар."

При основаването в 1933 г. редакторът на в. "Весела дружина" Лъчезар Станчев получава откровен отговор от приятел писател поканен за сътрудник в следното писмо:

"Драги Лъчезаре, Това, което смятах да ви дам се оказа неподходящо

за такъв вестник, какъвто ще издадете. Аз съм написал просто пътни бележки във връзка с последното си пътуване.

Драги Лъчезаре,
това, което смятах да ви дам се оказа неподходящо за такъв вестник, какъвто ще издадете. Аз съм написал просто пътни бележки във връзка с последното си пътуване. Не се свързва с вашата задача.
Карайте без мен!
А. Каралийчев

Не се свързва с вашата задача. Карайте без мен! А. Каралийчев,

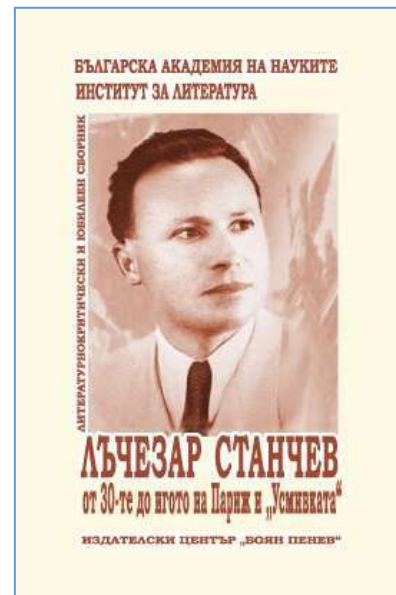
Откровението на литературния образ на носещия студ Дядо Мраз с произход от народното творчество влиза в стиховете на Елин Пелин с въпрос-отговор към малките:

Знаете ли кой съм аз –
дядо ви Мраз?...

Забележително е, че Ел. Багряна издига въпроса дори в заглавие в стихотворението "Кой съм аз?" и предлага откровен радостен отговор:

– О, познах те аз,
ти си – Дядо Мраз!

В сайта за четене, допускащ нарушаване на авторски права в Интернет "chitanka.info" в раздела "Добрият старец" на четвърто място е

стихотворението на Елин Пелин, на 17-то място е стихотворението на Багряна, а като приятна изненада на първо място е поставено стихотворението „Край елхата“, където образът на основата на вече разпознатият Дядо Мраз се развива от Лъчезар Станчев, за да се изпипа към явна самореклама на литературата в посоката на откровението на мечтата за книга подарък:

Дядо Мраз, къде се бавиш,
нищо, че си доста стар,
бързай, да не ме забравиш,
книжка искам — хубав дар.

Откровението на малките автори търсят и чрез въодушевяващия поглед към хвърковатите същества. Елин Пелин вижда възможност за поучение чрез посочване на вредните качества като лакомията и острата кавга в стихотворението „Две врабчета“:

Скарали се, скарали се
две врабчета сиви,
сиви и свадливи,
зарад една, зарад една
лехица със просо,
просо ситнокосо...
Чу ги сокол, чу ги сокол,
сокол отдалеко,
извиси се леко...
Загинаха, загинаха
две врабчета сиви,
сиви и свадливи...

Елисавета Багряна в „Дете и лястовичка“ от книгата „Търкулната годинка“ (1931) чрез диалог между детето и лястовичката представя красотата на грижата за лястовичката и нейните малки, което за детето е радостно откровение.

Детето:
— Поздрав, лястовичке славна,
тъжни дни без тебе бяха...
Чакахме те ний отдавна —

как позна ти нашта стряха?
Лястовичката:
Любовта ме пак упъти
към познатата ми стряха —
лани тук нали измътих
малките си, дето пяха?...

Лъчезар Станчев във книгата „Въртележка – смешка“, 1978 г. в стихотворението „Среща след зимата“ захваща темата за веселите врабчета и спасението от лакомия котарак. Но за разлика от жестокия ловец Елин Пелин, който показва поучителния фатален край на двете лоши врабчета, Лъчезар Станчев прави своите хвъркати герои врабчета весели и щастливо закачливи. Срещнаха се вчера две врабчета с весели сърца като момчета. Първото зимуваше в Бояна, второто пък в София остана... Софийнчо има поглед бръз, по-високо хвъркна той чевръст:
— Чик-чирик, добре си тъй мечтаеш,
но какво ни дебне тук не знаеш.
Чик-чирик! Внимавай: виж котака
гледа ни и май закуска чака!

Най-значителното си признание откровение от децата Лъчезар Станчев получава от издигането на негови стихотворения като празничен химн. Пример е Интернетско съобщение, основано на най-популярното му стихотворение:

„Когато децата празнуват
Когато се смеят децата
в градината цъфват цветята
и слънцето в китната круша
се спира да гледа и слуша...

С тези незабравими стихове на Лъчезар Станчев започна хубавият празник в Дома за медико-социални грижи за деца гр. Дебелец, май.2012 г. ...в двора на Дома – весели и желани люлки и пързалки ще доставят радост ... Средствата за изграждане са частно дарение от проф. д-р Генчо Начев...

Най-после в 2018 г. българските стихове „Смешки с черешки“ на Лъчезар Станчев победиха книжния сериал по лиценз „Татко Барба и барбароните“, ще бъдат книгоиздадени от „Издателство Фю!“ предлагани дори в най-българската хранителна верига магазини „Фантастико“ и представени в единственото българско списание за малки деца „Бърборино“. Това списание е вече многогодишен успех за подпомагане на откровението на малките в традиция с лъчезар-станчевия най-успешен 50-годишен проект сп. „Славейче“ с 120 000 тираж и литературно културно влияние за поколения българи читатели и нови автори включително художници. Несъмнено личи, че тиражът на български четива има решително значение за културата на обществото. Списанието „Бърборино“ трябва най-

горещо да се анализира и подкрепя от литературните изследователи, защото подготвя бъдещите читатели на плодотворните изследвания на откровението със супер смисъл в списанието „Мисъл“.

Владимир Л. Станчев

„Капка“,
Избра и подреди Светлозар Игов,
ИК Жанет45, 2018 г.

★ Сайт „Бивалици“ www.slance.eu

Всебългарски конкурс „Награда Лъчезар Станчев за поезия в сонет“ от Община курорт Вършец

Конкурсът е анонимен. За участие, авторът трябва до 11-ти юли 2018, към електронна поща FundLachezarStanchev@gmail.com да изпрати файл (.doc) съдържащ: един непубликуван сонет от свое име или чрез псевдоним. При награждаването се попълва „Декларация за авторство“. Приемат се творби в различни вариации на формата сонет, както и опити за модернизиране на формата. Сайт: www.slance.eu

Жури на Конкурса: поетите Бойко Ламбовски – председател и Мартен Калеев, и литераторката проф. д-р Румяна Л. Станчева.

Награди: Първа награда – 400 лв. с грамота, и още значими награди.

Конкурсът е подкрепен от „Фондация Лъчезар Станчев за поезия“ – съорганизатор, Национален литературен музей, Алманах „Огоста“, Вестник „Труд“, БНР „Радио Видин“, Регионална библиотека „Гео Милев“ – Монтана и Вестник „Вършец“.

Награждаване на 2 август 2018 г. – „Празника на Вършец“.

Обявата е публикувана в Интернет, в „Труд“, в „Сега“, БТА, в „Литературен вестник“ и в „Словото днес“. ИК „Жанет 45“ подготвя стихосбирката „Капка“ от Лъчезар Станчев с избор и подредба от Светлозар Игов.

CD с рецитал и книга с „Бивалици“

Започна националното турне на Митко Щерев и група „Диана Експрес“ с новия албум и песента „Усмивката“ по текст на Лъчезар Станчев